

Sistemul de drept englez - common-law

1. Common-law în Anglia

Timp de secole dezvoltarea sistemelor juridice a avut loc în paralel, pe continentul european, pe de o parte, în insulele britanice, pe de altă parte, fără contacte reciproce prea frecvente și mai ales fără ca vreunul din aceste sisteme să exercite o influență reală unul asupra celuilalt. S-au creat în acest mod două medii juridice diferite, două lumi juridice închise – cea continentală și cea insulară, care se ignorau reciproc.

Dreptul englez a jucat un rol important în comerțul internațional. Dominația pe care Anglia a exercitat-o mai bine de un secol asupra comerțului mondial a impus în practica relațiilor comerciale tipurile de contracte engleze, chiar atunci când părțile aveau alte naționalități, precum și competența instanțelor arbitrale engleze. Puternica influența economică a Statelor Unite ale Americii a accentuat ascendentul instituțiilor de common-law. Întregul drept al comerțului internațional este profund tributary tehnicilor contractuale engleze și americane. Contractele de know-how, factoring, leasing, folosesc elemente tehnice ale sistemului de common-law.

Common-law reprezintă un sistem juridic care guvernează încă teritorii întinse ce depășesc cu mult limitele Marii Britanii. Dacă insulele britanice nu sunt guvernate în întregime de acest sistem, dreptul englez s-a impus datorită expansiunii coloniale britanice, pe vaste teritorii din Africa, Asia și America. În majoritatea teritoriilor ce aparținuseră altădată coroanei britanice dreptul introdus de primii colonizatori a găsit un teren vid și și-au impus propriul sistem de drept. În alte teritorii dreptul coloniștilor era confruntat cu sistemele juridice locale, adesea arhaice și cutumiare. În alte țări cum ar fi India și Pakistanul din confruntarea dreptului englez cu sisteme juridice bine conturate cum sunt cele hinduse și musulmane au rezultat reglementări hribide, care au împrumutat atât calitățile, cât și defectele ambelor sisteme. Un rol important l-a avut Comitetul judiciar al consiliului privat britanic care avea statutul de instanță supremă peste toate jurisdicțiile cu excepția Indiei, Pakistanului și Canadei, instanță ce a desfășurat o amplă și profundă operă de unificare a dreptului teritoriilor coloniale după model englez.

Născut în insulele britanice acest sistem nu guvernează în întregime aceste insule. Se aplică în Anglia, Țara Galilor și Irlanda, dar nu se aplică în Scoția care are un sistem juridic propriu. Cât privește teritoriile extraeuropene trebuie distins între două categorii de state. Cea dintâi este formată de domeniile în care colonizarea britanică nu a succedat celei a vreunei țări europene, cum ar fi Canada, cu excepția provinciei Quebec, în care se aplică un sistem juridic de tip francez. A doua categorie de teritorii au aparținut altor puteri coloniale, cum ar fi Africa de Sus stăpânită inițial de buri sau provincia Quebec fostă colonie franceză. Principiul de la care s-a pornit în aceste regiuni a fost menținerea sistemelor juridice existente înaintea ocupației britanice, în măsura în care nu au fost abrogate prin actele normative ale autorităților coloniale britanice sau printr-o regulă stabilită ulterior de organele locale.

Common-law a fost sistemul juridic al unei societăți feudale în tiparele căruia a fost turnat conținutul unui drept burghez. După expresia lui Bentham, dreptul englez este o „judge made law”, o creație a jurisprudenței.

Deși în zilele noastre locul ocupat de dreptul scris este considerabil dreptul englez rămâne un ***drept al precedentelor***. Precedentul judiciar reprezintă mecanismul cel mai important în formarea unui sistem. Acest drept al precedentelor cuprinde cel mai adesea reguli extrem de tehnice și formaliste, accesibile doar specialiștilor, făcute pentru tribunale, iar nu pentru justițiabili. Aspectul original al common-law-ului este reprezentat de coexistența a trei subsisteme normative, autonome și paralele, care reglementează uneori diferit sau contradictoriu, relațiile sociale: common-law în sens restrâns, equity și statute-law. Ele exprimă cele trei izvoare principale ale dreptului englez.

Cel mai vechi dintre ele este common-law. Acest termen poate fi înțeles prin două accepțiuni. În sens larg este denumit marele sistem de drept de origine engleză. În sens restrâns, termenul indică unul din cele trei izvoare sau subsisteme, dar rămâne “ cea mai fundamentală parte a dreptului englez”.

Common-law provine din *commune ley* –legea comună și își găsește în cutumele aflate în vigoare înainte de cucerirea normandă și care au fost menținute printr-o declarație a lui Wilhem Cuceritorul. El reflectă opera de unificare acestor cutume locale într-un drept comun pentru întregul regat, datorată exclusiv Curților regale de la Westminster. După cucerirea normandă exista un mare număr de organe jurisdicționale, care aplicau fiecare cutume și reglementări diferite. Regele nu exercita decât o “justiție supremă”, care nu opera decât atunci când pacea regatului era amenințată. Curia regală instanța regală, reprezenta o jurisdicție de excepție. Cu timpul de aici s-au desprins Curțile regale de Justiție În secolul al XIII-lea existau trei astfel de curți:

- Curtea eșicherului Exchequer, competentă în materie financiară;
- Curtea plângerilor comune Common Pleas, competentă în materia proprietății funciare și a posesiunii imobiliare;
- Curtea băncii regelui Kings Bench, competentă în materie penală și de tulburare a păcii regelui. Cu timpul diviziunea de competență dintre cele trei Curți a dispărut fiecare din ele dobândind o competență generală.

Organizarea Curților superioare a variat în decursul timpului. Între anii 1873-1875 aceste curți au fost reorganizate, legile purtând denumirea de Judicature Acts, creînd o curte superioară unică. În anul 1971 o lege intitulată Courts Act a prevăzut organizarea în cadrul Curții Supreme a trei entități judiciare: High Court of Justice, Crown Court și Court of Appeal.

Sesizarea curților nu reprezenta cel puțin până în 1875 un drept al justițiabililor. Aceștia trebuia să se adreseze Cancelarului, mare ofițer al Curții regale. Acesta urma să-i acorde un ordin – writ, care atesta dreptul părții de a sesiza Curțile regale.

Conflictul dintre marea nobilime și rege s-a declanșat în timpul domniei regelui Ioan fără de Țară, iar în anul 1215 regele Ioan fără Țară a fost constrâns de nobili să acorde actul numit **Magna Charta Libertatum**, expresie a compromisului dintre regalitate și nobilime, un document de o mare importanță pentru istoria dreptului englez.

Astfel prin art. 6 se recunoștea Coroanei dreptul de taxare pentru cazuri de tutelă, căsătorie, dar i se limitau pretențiile fiscale. Art. 13 garanta libertatea orașelor, satelor și porturilor, iar prin art. 14 se preconiza un comerț liber de taxe și vămi arbitrare. Limitarea puterii regale se desprinde și din conținutul art. 31 unde se precizează că „nici regele nu poate lua lemne fără acordul proprietarului”.

Charta limitează puterea judecătorească a suveranului. Se fixa un loc stabil pentru dezbaterile proceselor civile, în timp ce curțile criminale erau obligate să se întrunească anual în fiecare comitat, prin judecători ambulante. Art. 39 stipula egalitatea cetățenilor în fața legii. Prin art. 61 se înființa un Comitet format din 25 baroni, care aveau sarcina să supravegheze respectarea prevederilor Chartei. Cetățenii erau obligați să jure supunere și ascultare celor 25 baroni. Cea mai importantă prevedere a Chartei apare în art. 14, referitor la instituirea Marelui Consiliu. După ce a semnat Charta, regele a refuzat să respecte prevederile documentului, cerându-i Papei Inocențiu al III-lea să anuleze Charta, obținând o bulă prin care se aborga și anula în întregime Magna Charta, ecomunicând pe baroni. Succesorul lui Ioan fără de Țară, Henric al-III-lea a confirmat principiile Chartei.

Totodată a hotărât înființarea unui Consiliu compus din 24 membrii, 12 fiind aleși de rege și 12 numiți de baroni, în vederea alcătuirii statutelor noi “Constituții” numite Statutele de la Oxford.¹

Habeas Corpus Act- Lege pentru garantarea libertăților supusului și prevenirea întemnițării peste mări și oceane) 1679 reprezintă prima garantare efectivă a libertății individuale, în care se găsește o formulare incipientă a prezumției de nevinovăție și a dreptului la un judecător imparțial.

Bill of Rights - Declarația dreptului omului– 1689 stabilește controlul parlamentului asupra finanțelor publice și impune principiul constituțional al monarhiei limitate.

Regula precedentului a început să se contureze la sfârșitul secolului al XVIII-lea. Deciziile Curților de Justiție, Înalta Curte, Curtea de Apel, Camera Lorzilor se impun jurisdicțiilor de rang de inferior. Curtea de Apel mai mare în grad poate anula o decizie dată de Înalta Curte, iar Camera Lorzilor poate anula o decizie dată de Curtea de Apel.

O decizie judecătorească cuprinde două părți importante: *ratio decidendi* și *obiter dicta*. *Ratio decidendi* exprimă motivele pentru care instanța a dat hotărârea, principul de drept angajat prin această hotărâre. *Obiter dicta* nu exprimă regula de drept degajată de instanță, ci reflecțiile juridice pe care le face aceasta pe marginea speței.

Equity reprezintă un corectiv adus regulilor de common-law. La origine equity dădea expresie ideii că în fața legii nedrepte, supușii pot face apel la rege, care poate acționa contra legem, restabilind echitatea încălcată. În

¹ B. Wilkinson, Constitutional History of Medieval England, 1216-1399, vol.I.

fapt Cancelarul era cel care soluționa plângerile. Una din maximele cele mai cunoscute în dreptul englez este "Equity follow the law", equity respectă common-law-ul. Cancelarul se ferește de a declara regula de drept inaplicabilă. A fost creată Curtea Cancelarului, în cadrul căreia unul dintre magistrați – the master of the Rolls, un adevărat vicecancelar, el fiind președintele Curții de Apel. Alte reguli care reglementează equity: equity acționează în personam, iar nu în rem – "equity acts in personam, not in rem"; equity urmează common-law-ul – "equity follows the law"; cel care dorește un remediu de equity trebuie să acționeze în equity"; cel care recurge la equity trebuie să o facă cu mâinile curate – "he who comes into equity must come with clean hands"; equity înseamnă egalitate – "equity is equality".

După equity, **stare-law** reprezintă cea de a doua reacție de acomodare a dreptului englez la imperatiile contemporaneității. Teoria clasică nu vede în lege decât un izvor secundar de drept. Legile nu sunt în această concepție decât o serie de corective aduse acestui corp normativ principal, care este dreptul jurisprudenței. Ele apar ca o piasă străină în sistemul dreptului englez. Interpretarea legii este cel puțin teoretic deosebit de restrictivă. O trăsătură caracteristică a sistemului de statute-law decurge din faptul că dreptul englez nu cunoaște nici abrogarea implicită și nici desuetudinea, ca urmare rămân în vigoare un număr enorm de acte normative care nu au fost niciodată abrogate expres și care datează de secole. Pentru a facilita cunoașterea statutelor s-au alcătuit în decursul secolelor, culegeri de statute:

The Public General Act din 1714, *The Statutes 1870-1897*, *The Statutes at Large 1815-1870*. Cercetarea sistemului judiciar englez de un jurist ce aparține sistemului de drept continental (romano-germanic) ridică dificultăți de înțelegere și de asimilare a unor noțiuni. Fundamentele dreptului englez și ale common-law-ului¹, în general, sunt esențialmente diferite, fiind profund atașate de tradiție, de conservatorism. Într-adevăr, common-law-ul se întemeiază pe precedentul judiciar, care reprezintă, astfel cum remarca și Victor Dan Zlătescu, "mecanismul cel mai important în formarea acestui sistem.". Precedentul judiciar reprezintă componenta cea mai importantă a dreptului englez, căci common-law nu a fost legiferat de Parlament, ci a fost dezvoltat de-a lungul secolelor prin aplicarea obiceiurilor de către judecători la cazurile concrete. Judecătorul urmează în fiecare caz exemplul sau precedentul existent. Dacă un asemenea precedent nu există, judecătorul trebuie să judece în concordanță cu principiile generale ale dreptului. În acest fel, judecătorul creează un precedent ce va fi urmat și de un alt magistrat într-un caz similar. Cu alte cuvinte, hotărârile pronunțate de o instanță sunt obligatorii nu numai pentru părți, ci și pentru alte tribunale. Remarcăm și existența unei ierarhii a precedentelor, în sensul că cele stabilite de instanțele superioare sunt obligatorii pentru tribunalele inferioare.

Marile codificări napoleoniene au fost însă de natură să conducă și la o revigorare a legislației britanice¹. Astfel, sistemul judiciar a fost reorganizat prin *Judicature Act* și a fost reformată procedura judiciară, fiind abrogate procedurile arhaice care datau din Evul Mediu. De asemenea, în cursul secolului al XX-lea au fost adoptate legi extrem de importante pentru dreptul britanic, cum sunt cele privitoare la proprietate din perioada 1922-1925, cele de ordin procedural (*Administration of Justice Act-1970*, *Courts Act* din 1971) cele privitoare la naționalitate (*British Nationality Act* din 1947).

În epoca modernă, sistemul de common-law a exercitat o influență extrem de semnificativă și asupra dreptului romano-germanic, în materii cum sunt cele ale dreptului comercial internațional și a dreptului financiar.

Țara Galilor, Scoția și Irlanda au fost alipite Angliei în 1536, 1707, 1800.

Până în anul 1980 *Marea Britanie* se manifesta ca un stat puternic centralizat, care nu crease decât cu greu un oficiu pentru Scoția și unul pentru Țara Galilor, din cauza conflictelor din Irlanda de Nord autonomia de care dispunea aceasta a fost complet înlăturată.

Scoția păstrează unele particularități care i-au recunoscute încă de la unirea cu Anglia în 1707. Religia națională scoțiană este Church of Scotland, este calvinistă. Sistemul juridic scoțian are la bază un amestec între dreptul roman și dreptul cutumiar scoțian. În mod special se distinge procedura penală, care dispune de un procuror al statului, așa cum există în țările Europei continentale.

În ceea ce privește Parlamentul scoțian, reînființarea acestuia este una din revendicările constante ale naționaliștilor începând cu anul 1880. Scotland Act din 1998 a creat un parlament monocameral la Edinburgh, ales pentru un mandat de 4 ani.

În **Scoția** există 9 consilieri regionali cu funcții exercitate în aceleași domenii ca și consilierii districtelor din Anglia și Țara Galilor. Cele 53 de districte existente sunt similare celor din Anglia și Țara Galilor.

Scoția are propria sa structură administrativă pentru agricultură, mediu, pescuit, sănătate, asistență socială, administrație locală, justiție și dezvoltare economică. Cea mai mare parte din funcțiile pe care le exercită membrii

acestor departamente sunt desprinse din atribuțiile Biroului Scoțian care a fost constituit încă din 1880 și este condus de către un Ministru de Cabinet. Lordul Avocat este principalul reprezentant al Legii și Coroanei în Scoția. El este responsabil pentru informarea Guvernului și pentru fundamentarea legislației scoțiene.

Irlanda de Nord, deși este o comunitate dominată de violențe politice, profunde disensiuni, are totuși propriul său Guvern și Parlament. Se apreciază că acest statut este temporar. Actualul Guvern al Irlandei de Nord se divizează în două. Irlanda de Nord are propriile sale partide politice unele distincte de cele ale Regatului Unit. Începând din 1985 are propria sa structură administrativă stabilită pe baza unui Acord Nord - Irlandez. Potrivit acestui acord, se desfășoară regulat Conferința Interguvernamentală a Republicii Irlanda de Nord pentru discutarea problemelor proprii de politică internă și externă.

Acordul a dat Guvernului Irlandez posibilitatea constituirii unui cadru de discuție pentru descoperirea modalităților de influențare a administrației britanice. Birourile din Irlanda de Nord și din Republică se întâlnesc periodic în cadrul unor conferințe pentru a discuta politica de securitate și împotriva discriminării. Conferința nu are rolul de a desfășura activități cu caracter executiv sau de fundamentare de decizii însă adesea dezbaterile au un puternic caracter controversat.

Parlamentul nord-irlandez este monocameral, ales prin scrutin proporțional pentru un mandat de 4 ani. Acest guvern nu dispune de competențe prea mari, cu excepția celor necesare pentru a stopa eventualele reacții violente din partea localnicilor împotriva puterii centrale britanice.

Irlanda de Nord nu are autoritate regională, iar Biroul Irlandei de Nord are responsabilități în domeniul planificării, drumurilor publice, asigurării apei și funcționării sistemelor de canalizare. Există, de asemenea, 26 consilieri de district care se ocupă cu problemele de mediu, în timp ce Biroul Nord - Irlandez rezolva problemele de conducere a învățământului, bibliotecilor și satisfacerea serviciilor sociale. Guvernul a propus reorganizarea Guvernelor locale în Anglia, Țara Galilor în următorii ani, în sensul stabilirii unui sistem unitar al autorității care să fie responsabil pentru toate domeniile importante și să exercite corespunzător funcțiile managementului public. Anul 2004 a marcat în termeni practici începutul unei astfel de schimbări.

Țara Galilor este singura provincie britanică în care referendumul cu privire la crearea unui parlament local a dat rezultate extrem de slabe. Parlamentul local din Țara Galilor nu are competențe legislative, având doar atribuțiile de a adopta legislația secundară și de aplicare a celei votate în parlamentul de la Westminster. **Țara Galilor** nu are un pachet distinct de legi pentru conducerea administrativă, în consecință multe dintre ele sunt comune cu cele din Anglia. Cu toate acestea, Țara Galilor are o structură administrativă proprie cu un departament de stat, numit Biroul Țării Galilor, constituit încă din 1964, care este condus de către Secretarul de Stat pentru Țara Galilor, în persoana unui Ministru de Cabinet. În cadrul acestui departament își desfășoară activitatea câteva grupuri funcționale din care fac parte ministrii cu responsabilități proprii. În perioada 1974 - 1979 Guvernul Laburist a propus un plan pentru descentralizarea puterii Parlamentului de la Londra dar propunerea a fost respinsă de către populația Țării Galilor prin referendum în anul 1979.

Anglia este condusă de un Guvern ale cărui atribuții sunt bine structurate. De exemplu, în Anglia departamentul Sănătății deservește doar Anglia, altele deserveșc și alte regiuni ale Regatului, iar unele deserveșc întregul Regat. Există totuși câteva diferențieri regionale, cum ar fi, de exemplu, între Londra, partea de sud - est și restul Angliei. La acest nivel își desfășoară activitatea un sistem de consilieri ai districtului respectiv, însă puterile lor sunt limitate și nu se pot compara cu statele americane și nici cu landurile germane.

Menționăm că nu există guverne regionale, dar la nivel local se disting câteva elemente caracteristice celor patru componente ale Regatului Unit.

Astfel, în **Anglia și Țara Galilor** există 49 de districte nemetropolitane, conduse de către consilieri aleși ai districtului, și 6 districte metropolitane. În afara de acestea a existat până în 1986 Marele Consiliu din Londra. Domeniile de care se ocupă aceste instituții administrative locale sunt: planificare strategică, învățământ, poliție, stingerea incendiilor și servicii de asistență socială. Alți 369 de consilieri îndeplinesc funcții la nivel local, în special în următoarele domenii: îngrijirea sănătății, planificare, locuințe. De asemenea, în 32 localități din jurul Londrei alți consilieri metropolitanii realizează alte servicii în afara celor menționate mai sus.

Regatul Unit este o monarhie constituțională ereditară.

Șeful statului

Deși puterea formală a monarhiei exprimată prin "Prerogativele Regale" nu a fost modificată încă din secolul al XVII-lea, în prezent prerogativele monarhiei, în sensul exercitării libere a puterii, sunt foarte mici, iar

cele mai multe atribuții ale monarhiei sunt mai mult formale, manifestate în cadrul unor ceremonii, sau pentru acordarea avizului legislativului de discutare a unor legi.

Monarhul exercită o anumită influență în ceea ce privește numirea miniștrilor, deși aceasta nu este hotărâtoare. El poate **demite Guvernul** în mod implicit, prin demiterea primului ministru principiul responsabilității colective solicitând în asemenea situații ca toți miniștrii să demisioneze în mod solidar. În practică, un astfel de caz nu s-a mai produs însă din anul 1834. Doctrina britanică nu este unanimă în a aprecia dacă suveranul poate să demită un guvern care acționează într-un mod neconstituțional.

Monarhul poate să **dizolve Parlamentul**, dar această măsură nu se poate efectua fără aviz. respectiv un Ordin al Consiliului privat, condus de lordul președinte și o Proclamație pentru care lordul cancelar își asumă responsabilitățile.

Alte modalități prin care monarhia își poate manifesta influența în viața politică sunt: crearea **pairilor**, cu avizul primului ministru; **exercitarea dreptului de veto** în cazul unor legi (prerogative care nu a mai fost folosită de pe timpul lui George al IV-lea) și **grațierile**.

În prezent, în exercițiul puterilor care îi rămân, Regina îndeplinește totuși unele funcții executive importante, în anumite situații precis limitate cum ar fi, de pildă, cazul demisiei unui prim-ministru. În discuțiile cu miniștrii, Regina poate să prezinte propriile sale vederi și să primească informații din cele mai variate domenii.

Autoritatea legislativă

Parlamentul de la Londra este alcătuit din două camere: Camera Comunelor și Camera Lordilor.

Cei 659 de membri ai Camerei Comunelor sunt aleși prin vot direct. Membrii Camerei Comunelor au un mandat de 5 ani. Orice cetățean care a împlinit 21 de ani poate participa pe listele electorale ca și candidat după ce a achitat o sumă de bani.

Regina poate dizolva Camera Comunelor, la cererea primului ministru; în schimb Camera Lordilor nu poate fi niciodată dizolvată.

Majoritatea membrilor Camerei Lordilor sunt bine cunoscuți „Lorzii pe viață”, ocupă locuri în Camera Lordilor, la fel ca și Episcopii Bisericii Anglicane. Legea din 1999 privind Camera Lordilor stabilește un număr de 92 de membri care moștenesc statutul de membri în această cameră.

În ceea ce privește **atribuțiile Camerei Lordilor** trebuie precizat că acestea sunt în primul rând de ordin legislativ. Camera Lordilor poate adopta singură anumite acte, dar are și competența de a acționa în cazul revizuirii unor anumite legi. Ea perfectează și definitivează de fapt anumite proiecte care nu și-au putut găsi soluționarea în dezbaterile Camerei Comunelor, contribuind astfel la împlinirea procesului legislativ. În afară de aceste atribuții, Camera Lordilor are și dreptul de a dezbate, în mod independent, anumite probleme importante.

Autoritatea executivă

Șeful Guvernului este Primul-Ministru, unul din liderii politici ai partidului (coaliției) care a câștigat alegerile. El este nominalizat de Regină. Prin convenție Regina invită liderii partidelor politice care conduc majoritatea în Camera Comunelor pentru a-i consulta în vederea formării unui Guvern. Primul-Ministru conduce ședințele Cabinetului, selectează miniștrii și are puterea să-i demită. El intervine în orice probleme politice apărute la nivel de departament și răspunde timp de 15 minute de două ori pe săptămână la întrebările membrilor Camerei Comunelor, întrebări care de regulă acoperă mare parte din activitatea guvernamentală. Primul-Ministru ia cuvântul la majoritatea dezbaterilor și din când în când formulează puncte de vedere referitoare la politica externă și la alte inițiative politice. Primul-Ministru este și Ministrul pentru Serviciile Publice.

În acest sistem își desfășoară activitatea peste 200 funcționari publici care sunt numiți cu aprobarea Primului-Ministru, iar distribuirea sarcinilor în cadrul departamentelor se face în funcție de prioritățile politice și administrative. Primul Ministru are, de asemenea, responsabilitate formală pentru Serviciile de Securitate. El selectează persoanele care urmează să primească distincții și are competențe și responsabilități majore pentru a exercita unele prerogative regale. Mărimea și structura Cabinetului variază în funcție de priorități.

În general, atribuțiile acestuia sunt întreținerea legăturii cu departamentele guvernamentale, formularea unor variante pentru diferitele probleme particulare în care Primul-Ministru este interesat (de exemplu, aspectele de politică economică), facilitarea procesului de comunicare a Primului-Ministru cu mass-media, desfășurarea serviciilor de secretariat și de interes privat pentru Primul Ministru.

În prezent, Cabinetul Primului Ministru este format din aproximativ 80 de persoane. În calitate de Ministru al Serviciilor Civile, Primul-Ministru a constituit Biroul Serviciilor Publice. Acest birou este responsabil pentru problemele de management al resurselor umane din toate organizațiile publice din administrație.

Sistemul judiciar englez este organizat în formă piramidală, în fruntea acestui sistem aflându-se Camera Lorzilor (House of Lords), urmată de Curtea Supremă (Supreme Court), iar la bază se situează curțile de district (County Courts) și tribunalele de primă instanță, denumite Magistrates' Courts.

Actuala organizare judecătorească din Anglia se întemeiază pe Legea de organizare - *Judicature Act* - din anul 1873, care a fost modificată prin *Administration of Justice Act* din anul 1970 și *Courts Act* din anul 1971. Aceste ultime acte au fost înlocuite parțial prin *Supreme Court Act* din anul 1981, care determină structura actuală a Curții Supreme.

Una din caracteristicile notabile ale sistemului judiciar englez constă în centralizarea excesivă a jurisdicțiilor¹, într-adevăr, la Londra își au sediul principalele instanțe care alcătuiesc cele trei grade de jurisdicție. De aceea, se și spune că Londra este veritabilul centru judiciar nu numai al Angliei, ci și al Regatului Unit². La baza sistemului judiciar se află însă Magistrates' Courts și County Courts.

Magistrates' Courts sunt formate din doi sau mai mulți judecători neprofesioniști (judecători de pace), care sunt numiți de Lordul Cancelar. Ei nu au o pregătire juridică. În prezent există în Anglia circa 30.000 de judecători de pace, de aproximativ 10 ori mai mult decât numărul judecătorilor de profesie³. Din componența acestor instanțe fac parte și judecători salariați (*stipendiary magistrate appointea*), numiți de Lordul Cancelar dintre *solicitors* și *barristers*, cu o vechime de cel puțin 7 ani.

Completul de judecată este format, în principal, din trei magistrați, care sunt asistați de un grefier ce posedă o pregătire juridică corespunzătoare.

Magistrate's courts au competență, în special, în materie penală, dar ea este limitată la faptele mai puțin grave. Instanța are posibilitatea de a aplica doar pedeapsa amenzii până la 2000 de lire sau a închisorii de până la 6 luni. Cauzele mai grave sunt transmise la Curtea Coroanei (*Crown Court*) pentru a fi judecate. În materie civilă, competența acestor instanțe este extrem de redusă. Ele judecă în special unele acțiuni de dreptul familiei, acțiuni privitoare la plata datoriilor și impozitelor locale, precum și cererile privitoare la autorizarea unor întreprinderi (restaurante, cârciumi).

County Courts au fost organizate la mijlocul secolului al XIX-ilea și ele au competența de a soluționa majoritatea cauzelor civile din Anglia și Țara Galilor. Organizarea acestor instanțe a fost reglementată prin *County Court Act* din anul 1846. Actuala reglementare datează din anul 1984 (*County Court Act 1984*). În urma reorganizării curților de comitat, judecătorii au fost înlocuiți cu judecătorii de circuit, fiecare dintre ei deservind mai multe comitate și se pot deplasa de la un circuit la altul. În Anglia și Țara Galilor există, în prezent, circa 300 de county courts. Fiecare judecător este asistat de un *registrar*, numit de Lordul Cancelar dintre *solicitors* cu cel puțin 7 ani vechime.

Aceste instanțe sunt prezidate de judecătorii de circuit sau de judecătorii de district (comitat). Primii prezidează doar în cauzele civile mai importante.

Competența curților de comitat se întinde asupra cauzelor având ca obiect contracte și delict, acțiuni posesorii, probleme de dreptul familiei, de adopție și faliment. Unele dintre aceste instanțe (în special, din marile porturi) au și competență în materia dreptului maritim. Procesele de mai mică importanță privitoare la despăgubiri, daune interese și acoperirea unor datorii se judecă după o procedură specială, suplă, și mai puțin costisitoare, căci părțile nu sunt obligate să recurgă la serviciile unui avocat. Cuantumul valoric până la care este atrasă competența curților de comitat este stabilit în mod periodic.

Crown Court este una din instanțele componente ale Curții Supreme de Justiție. Ea a fost creată în anul 1972. Curtea Coroanei este considerată ca o instanță națională, care are reședința în mai multe orașe din Anglia și Țara Galilor.

Competența Curții Coroanei se întinde asupra tuturor cauzelor penale grave, care sunt trimise acestei instanțe de Magistrates' Courts. Cauzele controversate sunt examinate de un judecător și un juriu de 12 persoane, alese la întâmplare.

În același timp, Curtea Coroanei este și instanță de apel. Ea are căderea de a judeca apelurile îndreptate împotriva hotărârilor pronunțate de Magistrates' Courts. Apelurile se judecă de un magistrat asistat de 4 judecători neprofesioniști (nu de un juriu).

De notat faptul că la Curtea Coroanei se păstrează încă sistemul judecătorilor itineranți, care se deplasează periodic în unele centre importante pentru a prezida sesiunile acestei instanțe. De asemenea, unii judecători de circuit sunt desemnați judecători ai Curții Coroanei, pentru a-și desfășura în mod permanent activitatea în anumite localități¹.

High Court este situată în Londra la Royal Courts of Justice. Își poate desfășura însă activitatea și în peste 100 de grefe din tribunalele de comitat din afara Londrei. Ea este considerată ca o instanță de drept comun în materie civilă. Curtea poate judeca orice acțiune civilă, deși în practică examinează numai cauzele civile cele mai importante și complexe.

Curtea este compusă din aproximativ 80 de judecători, denumiți *puisne judges*, numiți dintre avocații (*barristers*) cu o vechime de cel puțin 10 ani. Lordul Cancelar poate coopta și judecători de circuit sau *recorders*, atunci când consideră necesar.

High Court este organizată în trei secții sau divizii: *Queen's Bench Division*, *Chancery Division* și *Family Division*. *Queen's Bench Division* este cea mai mare secție și este condusă de un Lord Chief Justice. Ea este compusă din circa 50 de judecători. De aceea, jurisdicția acestei instanțe se exercită în cadrul mai multor departamente: *Ordinary Court*, *Admiralty Court* și *Com-mercial Court*.

Ordinary Court este departamentul care judecă orice cauză civilă, cu excepția acelor date în competența altui departament. Celelalte două departamente au o competență limitată în materiile maritime (acțiuni civile privind navele, ca de exemplu litigiile privitoare la despăgubiri, coliziuni etc.) și comerciale.

Queen's Bench Division este și o instanță competentă în materie de apel. În această privință competența acestei divizii se răsfrânge numai asupra apelurilor îndreptate împotriva hotărârilor pronunțate de curțile inferioare și care nu intră în competența Curții de Apel.

Chancery Division este formată din circa 13 judecători și este prezidată de Lordul Cancelar. În practică, Lordul Cancelar participă extrem de rar la ședințele acestei instanțe. Activitatea practică este coordonată în mod efectiv de vice-cancelar. Competența acestei divizii vizează, în general, litigiile privitoare la administrarea proprietății persoanelor decedate, ipoteci, interpretarea testamentelor, insolvabilitate și litigii privind întreprinderile.

Family Division este compusă dintr-un președinte și circa 17 judecători. Competența sa de primă instanță vizează litigiile de dreptul familiei, cum sunt cele privitoare la divorț, nulitatea căsătoriei, separarea de patrimonii, adopția, încredințarea minorilor. Ea este însă și o instanță de apel. În această calitate, divizia de dreptul familiei judecă apelurile îndreptate împotriva hotărârilor pronunțate de County Courts și Magistrates' Courts cu privire la încredințarea minorilor. De asemenea, judecă apelurile împotriva hotărârilor pronunțate de curțile pentru minori în materia adopțiilor.

Court of Appeal este, astfel cum am arătat, o instanță unică. Ea are sediul la Londra în Royal Courts of Justice și nu judecă, ca alte instanțe, în afara capitalei. Curtea de Apel are două secții: *Civil Division* și *Criminal Division*.

Secția civilă este compusă dintr-un președinte, care poartă denumirea de Mașter of the Rolls (MS) și 27 de judecători de apel (Lords Justices of Appeal (LJA)). Lordul Cancelar, foștii lorzi cancelari, Lord Chief of Justice și Președintele Secției de dreptul familiei de la High Court sunt membri de drept ai Curții de Apel. De asemenea, sunt membri de drept și lorzii de apel ordinar (Lords of Appeal in Ordinary, denumiți și Law Lords), *Civil Division* judecă, în general, în complet format din 3 judecători. În cauzele mai importante, completul este format din 5 judecători. Curtea este competentă să judece apelurile îndreptate împotriva hotărârilor pronunțate, în materie civilă, de High Court și de curțile de district (County Courts).